

Industrins lager 1998-2008

NV0602

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	3
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	5
A.12	Uppläggning och genomförande	5
A.13	Internationell rapportering	6
B	Kvalitetsdeklaration	6
B.0	Inledning	6
B.1	Innehåll	6
1.1	Statistiska målstorheter	6
1.1.1	Objekt och population	6
1.1.2	Variabler	7
1.1.3	Statistiska mått	7
1.1.4	Redovisningsgrupper	7
1.1.5	Referenstider	7
1.2	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	8
2.2.1	Urval	8
2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	9
2.2.7	Prisindex	9

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	9
B.3	<i>Aktualitet</i>	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid.....	10
3.3	Punktlighet	10
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	10
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	10
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	10
5.1	Spridningsformer.....	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation.....	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster.....	11

Detta dokument avser referensåren 1998-2008. Det är framtaget 2013 av personal som inte arbetade på SCB under den perioden, och innehåller den information som var känd 2013. Det innebär att vissa uppgifter kan saknas eller vara bristfälliga, vilket kan vara av betydelse för förståelsen av kvaliteten i statistiken.

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Industrins lager

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100). www.scb.se/SOS

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:

Postadress:

Besöksadress:

Statistiska centralbyrån

Box 24 300, 104 51 Stockholm

Karlavägen 100, Stockholm

Kontaktperson: Sofie Lord
Telefon: 08-506 945 87
Telefax: 08-506 945 71
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Sofie Lord
Telefon: 08-506 945 87
Telefax: 08-506 945 71
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken SFS 2001:99, förordning om den officiella statistiken SFS 2001:100 samt SCB:s föreskrifter SCB-FS 2013:06.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Sekretess gäller för de uppgifter som lämnas in till undersökningen. Uppgifter som behövs för forskningsändamål kan dock efter särskild prövning komma att lämnas ut.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring regleras enligt beslut från Riksarkivet. I dagsläget överförs primäruppgifterna till registret och registret bevaras i enlighet med RAMS 2007:64.

A.9 EU-reglering

Lagerstatistiken har inte omfattats av någon EU-reglering. Däremot har det framhållits i EU:s manual för Short Term Statistics (STS) att lagerstatistik är av stor betydelse för att kunna korrigera leveransuppgifter till produktion.

A.10 Syfte och historik

Statistiken har kvartalsvis belyst utvecklingen av industrins lager med fördelning på lagertyper, såväl totalt som uppdelat på branscher.

Lagerstatistik har funnits som självständig statistikgren hos SCB sedan 1972, men är sedan 1998 en delprodukt i en större undersökning. 1998 slogs tre separata undersökningar Industrins leverans- och orderläge, Industrins lager samt Industrins kapacitetsutnyttjande ihop till en undersökning, *Kortperiodisk industrienkät*. Idag heter undersökningen *Konjunkturstatistik för industrin*.

Sedan starten 1972 har flera metodförändringar genomförts. Exempelvis har insamlingen förändrats, från och med 2001 ingår endast företag med minst 50 anställda i lagerundersökningen. Innan 2009 imputerades företag med 10-49 anställda på samma sätt som övrigt objektsbortfall.

Tabellen nedan sammanfattar de kända förändringar som undersökningen genomgått mellan 1998-2008. Det finns en risk att ytterligare förändringar genomförts, men dessa var inte kända när detta dokument togs fram.

Tidpunkt	Händelse
Mars 1998	Tre undersökningar slogs samman till den gemensamma undersökningen Kortperiodisk industrienkät
Mars 1999	Nytt system för periodomräkning och imputering infördes
Mars 2001	Cut-off på 50 anställda infördes för rapportering av variablerna produktion, order och lager
Mars 2001	Urvalsramen definierades i mars istället för i november
Början av 2003	Mindre SNI-omläggning från SNI 92 till SNI 2002
Mars 2003	Insamling av månadsuppgifter skedde varje månad, tidigare vid 11 tillfällen per år
Januari 2004	Publicering tidigarelagd med 5 dagar för månadsprodukter och 15 dagar för kvartalsprodukter
Mars 2004	Webbblankett infördes som komplement till pappersblankett
Juni 2004	Annullerade order ska inte dras av vid rapportering av månadens orderingång enligt EU-förordning
Mars 2005	Industriproduktionsindex beräknades som ett kedjeindex, tidigare fastbasindex
Mars 2006	Undersökningen bytte namn till Konjunkturstatistik för industrin
Mars 2007	Rapportering av antal kalenderdagar

	och antal driftsdagar togs bort
April 2007	En blankettöversyn resulterade i ny utformning av blanketterna

A.11 Statistikanvändning

Statistiken har använts av myndigheter, enskilda företag och organisationer för branschstudier, marknadsanalyser och konjunkturbedömningar. Användare har varit främst Riksbanken, Konjunkturinstitutet samt Finansdepartementet.

Inom SCB har lagerstatistiken använts som underlag i Nationalräkenskapernas kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten (BNP).

A.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken har under den aktuella perioden avsett att mäta de kvartalsvisa förändringarna i lagerstockarna inom industrin.

Uppgifter om lagerstockar samlades in en gång per kvartal via urvalsundersökningen Konjunkturstatistik för industrin (fram till 2006 hette undersökningen Kortperiodisk industrienkät), och avsett storlek på lagerstockarna i slutet på kvartalet uppdelat på fyra olika lagertyper. De lagertyper som efterfrågats är lager av handelsvaror, lager av insatsprodukter, lager av produkter i arbete samt lager av färdiga varor av egen tillverkning.

Rampopulationen har sedan 2001 definierats i mars varje år med hjälp av SCB:s företagsdatabas och omfattar företag inom näringsområdet *utvinning av mineral* och *tillverkningsindustri* (enligt SNI 2007). Före 2001 definierades rampopulationen i november. Stickprovsstorleken för lagerundersökningen har varit cirka 2400 företagsenheter under åren 1998-2000. 2001 höjdes Cutt-off gränsen från 10 till 50 anställda och sedan dess har urvalet inkluderat runt 1600-1800 företagsenheter. Designen har varit stratifierat urval med obundet slumpmässigt urval inom strata, där stratifiering gjorts med avseende på branschtillhörighet och företagsstorlek. Varje år, med undantag av 2000, har ett nytt urval dragits där nya enheter har inkluderats, samtidigt som ett antal enheter har lämnat undersökningen.

Uppgifter om lager har samlats in med hjälp av webb- och pappersblanketter. Fram till 2004 användes enbart pappersblanketter. Granskning och eventuell rättning har genomförts av inkomna uppgifter. Därefter har totala lagervärden skattats inom respektive bransch. Imputering har använts för att kompensera för både partiellt bortfall och objektsbortfall.

Uppgifter om prisförändringar, som används för att fastprisberäkna skattade lagerstockar, har hämtats från urvalsundersökningen Prisindex i producent- och importled. För lagertyperna produkter i arbete, färdiga produkter av egen tillverkning och färdiga produkter av främmande tillverkning har Producentprisindex (PPI) använts. För insatsvarorna har ett prisindex som

speglar prisutvecklingen på de viktigaste insatsvarorna per bransch använts.

Utifrån skattade lagerstockar har kvartalsvisa lagerförändringar i löpande kvartalsmedelspriser och i fasta priser fördelat per lagertyp och bransch beräknats och publicerats.

Varje kvartal har lagerstatistiken publicerats i form av pressmeddelanden samt tabeller och diagram. Från början av 2000-talet har Industrins lager publicerats på SCB:s webbplats samt i Statistikdatabasen (tidigare kallad Sveriges Statistiska Databaser, SSD). Uppgifterna publicerades omkring 60 dagar efter referenskvartalets slut fram till 2003. Från och med 2004 har uppgifterna publicerats omkring 45 dagar efter referenskvartalets slut.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering har skett.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Statistiken har under tidsperioden avsett att mäta och redovisa kvartalsvisa förändringar i lagerstockar för olika branscher inom näringsområdet *utvinning av mineral* och *tillverkningsindustri* (enligt SNI 2007). Statistiken har främst baserats på material som har samlats in via urvalsundersökningen Konjunkturstatistik för industrin (fram till 2006 hette undersökningen Kortperiodisk industrienkät). Kvalitetsdeklarationen har därför inriktats på den del av undersökningen som rör insamlandet av uppgifter om lageruppgifter.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken har redovisat förändringen i lagerstockar inom industrin, såväl totalt som uppdelat på ett visst antal branscher och MIG-grupper, Main Industrial Groupings, vilka är industrins huvudgrupper.

1.1.1 Objekt och population

Populationen har bestått av verksamhetsenheter inom näringsområdet *utvinning av mineral* och *tillverkningsindustri* (enligt SNI 2007) som tillhört ett icke-finansiellt företag eller statligt affärsverk. Åren 1998-2001 inkluderades de verksamhetsenheter med 10 anställda eller fler i populationen, i samband med urvalsbytet 2001 höjdes cut-off gränsen till 50 anställda. Verksamhetsenheten är en branschmässigt avgränsad del av en företagsenhet.

Urvalsramen har definierats i termer av företagsenheter. Därför är urvalsobjekt företagsenhet, medan undersökningsobjekt är verksamhetsenheterna inom

utvald företagsenhet.

1.1.2 Variabler

De uppgifter som har samlats in är lagerstockar vid kvartalets slut uttryckta i försäljnings-, anskaffnings- och återanskaffningspriser, uppdelat på fyra olika lagertyper. Lagerstockarna har legat till grund för att beräkna kvartalsvisa lagerförändringar i löpande kvartalsmedelspriser samt i fasta priser.

De fyra lagertyperna som har samlats in är:

- insatsvaror
- varor i arbete
- färdiga varor av egen tillverkning
- handelsvaror

1.1.3 Statistiska mått

Resultaten har redovisats i form av skattade värden av förändringar av total lagerstock från föregående kvartal. Förändringarna har redovisats dels i löpande kvartalsmedelspriser och dels i fasta priser.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultaten har redovisats fördelade på branschgrupper, aggregat och MIG-grupper.

1.1.5 Referenstider

Referensperiod för lagerstatistiken har varit kvartal.

1.2. Fullständighet

Statistiken har innefattat lagerstockar från företag i undersökningen Konjunkturstatistik för industrin med minst 50 anställda sedan 2001. Före 2001 inkluderades även företag med 10-49 anställda. Under åren 2001-2008 imputerades företag med 10-49 anställda på samma sätt som övrigt objektsbortfall. De branscher som har ingått i undersökningen hör till näringsområdet *utvinning av mineral och tillverkningsindustri* (enligt SNI 2007).

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Liksom i stort sett all statistik är även lagerstatistiken behäftad med viss osäkerhet. Lagerstatistiken har baserats på uppgifter som samlats in via urvalsundersökningen Konjunkturstatistik för industrin och i avsnitt 2.2 görs en genomgång av dess felkällor samt vilka konsekvenser de medfört.

2.2 Osäkerhetskällor

Bland osäkerhetskällorna som beskrivs nedan har förmodligen främst mätfelet bidragit till den osäkerhet som finns i statistiken.

2.2.1 *Urval*

Urvalsramen under den aktuella tidsperioden har bestått av runt 7500 företagsenheter, medan stickprovsstorleken har varit cirka 2400 företagsenheter under åren 1998-2000. Sedan 2001 har urvalet inkluderat runt 1600-1800 företagsenheter. Eftersom statistiken varit baserad på ett urval av objekt har en avvikelse uppstått mellan observerat resultat och det resultat som man skulle ha erhållit om en totalräkning gjorts. Någon uppskattning av osäkerhetsmarginaler har inte gjorts.

2.2.2 *Ramtäckning*

Undertäckning har utgjorts av nyetablerade företag som vid urvalstillfället inte varit registrerade i företagsregistret. Övertäckning har utgjorts av de företag som varit nedlagda, men som trots det funnits med i ramen vid urvalstillfället. Urvalet till den gemensamma undersökningen har sedan 2001 dragits i mars varje år för att fånga upp de företagsförändringar som skett vid årsskiftet.

2.2.3 *Mätning*

Funktionellt avgränsade industriverksamheter inom utvalda företagsenheter har rapporterat uppgifter om lagerstockar. En företagsenhet som ingår i urvalet måste således ha åtminstone ett industriarbetsställe och det är endast den industriella verksamheten som ska rapporteras.

Eftersom många företag, främst mindre, inte har datasystem som stöder kvartalsredovisning av lager har antaganden gjorts om att mätfel finns i statistiken. Även feltolkningar av anvisningar leder till mätfel.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Bortfallet i undersökningen Konjunkturstatistik för industrin har under den aktuella tidsperioden varit omkring 20 procent ej inkomna svar under en normal undersökningsomgång.

Det finns en risk att bortfallet lett till en systematisk under- eller överskattning av statistiken. Imputering har använts i syfte att försöka kompensera för bortfallsfelet.

2.2.5 *Bearbetning*

Uppgifter om lagerstockar har samlats in med hjälp av pappers- och webblanletter. För inkomna pappersblanketter har en förgranskning genomförts i samband med avprickning. Ofullständigt ifyllda blanketter har kompletterats på olika sätt innan de skickats vidare till dataregistrering.

Efter dataregistrering av pappers- och webblanketter har uppgifterna körts i ett mikrogranskningssystem. I mikrogranskningen har logiska kontroller och rimlighetskontroller gjorts där företag som har stor betydelse i branschen felsignalerats. Misstänkta fel har åtgärdats genom återkontakter i form av brev, telefonsamtal och på senare år även e-post.

En slutlig granskning har gjorts på aggregerade branschdata före publicering i samband med att de slutgiltiga resultaten beräknats.

2.2.6 *Modellantaganden*

Lagerstatistiken har påverkats av modellantaganden.

För lagertyperna produkter i arbete respektive färdiga produkter av egen tillverkning görs omräkningar av lagerstockar uttryckta endast i tillverkningskostnad till marknadsvärden per kvartalsslut. Omräkningarna baseras på antaganden om homogenitet inom bransch.

Till och med 2007 var det möjligt för uppgiftslämnare att lämna uppgifter för insatsvaror och färdiga varor av främmande tillverkning värderat enligt anskaffningsvärde eller återanskaffningsvärde. För de företagsenheter som valde att lämna anskaffningsvärde gjordes en omräkning till återanskaffningsvärde utifrån tidigare data om hur länge varan brukar ligga i lager. För att minska uppgiftslämnarbördan genomfördes en förändring 2008 som innebär att uppgiftslämnaren i första hand ska ange lagervärdets återanskaffningsvärde. Om återanskaffningsvärdet inte kan beräknas ska uppgiftslämnaren istället lämna anskaffningsvärdet. Vid beräkningsförfarandet görs sedan 2008 ett grovt antagande om att anskaffningsvärdet i de flesta fall är en bra uppskattning av återanskaffningsvärdet och därför inte behöver räknas om.

2.2.7 *Prisindex*

För att erhålla lagerförändringar för de tre lagertyperna handelsvaror, produkter i arbete och färdiga egna produkter i fasta priser har prisindex från undersökningen Prisindex i producent och importled använts. För lagertypen insatsprodukter har en kombination av Prisindex för inhemsk tillgång och Producentprisindex för fastprisberäkning använts. Kvalitet och precision på dessa prisindex har således påverkat de slutliga lagerförändringarna som publicerats. Kvaliteten har påverkats negativt av att det för vissa beräkningsbrancher och år saknats prisindex vilket medfört att dessa skattats.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Någon uppskattning av osäkerhetsmått har inte gjorts.

B.3 **Aktualitet**

3.1 **Frekvens**

Uppgifter om lager har samlats in varje kvartalsslut. Uppgifterna har publicerats

fyra gånger per år.

3.2 Framställningstid

Industrins lager har publicerats omkring 60 dagar efter referenskvartalets slut fram till 2003. Från och med 2004 har uppgifterna publicerats omkring 45 dagar efter referenskvartalets slut.

3.3 Punktlighet

Publicering har skett enligt på förhand fastställd publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Något som varit betydande för jämförbarheten över tiden är de förändringar av näringsgrensindelning som gjorts under åren. Exempelvis användes SNI 92 från 1995. Vid övergången till SNI 2002 år 2003 gjordes en mindre korrigerings, dock inte en omläggning till en helt ny näringsgrensindelning.

I samband med urvalsdragningen 2001 höjdes cut-off gränsen för de företag som skulle lämna uppgifter om lager från 10 anställda till 50 anställda. Åtgärden påverkade jämförbarheten.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Det är oklart hur jämförbarheten mellan grupper varit under den aktuella tidsperioden.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Statistiken bör ha varit jämförbar med övrig Konjunkturstatistik för industrin då de härrör från samma urvalsundersökning.

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Industrins lager har under den aktuella tidsperioden publicerats i form av pressmeddelanden, tabeller och diagram. Från början av 2000-talet har statistiken publicerats på SCB:s webbplats samt i Statistikdatabasen (tidigare kallad Sveriges Statistiska Databaser, SSD).

5.2 Presentation

Framgår av publiceringen.

5.3 Dokumentation

Dokumentation om undersökningen finns tillgänglig i form av Beskrivning av statistiken, som beskriver statistikens kvalitet, samt SCBDOK, som beskriver statistikens framtagning. Information om de slutgiltiga observationsregistren lagras i SCB:s databas MetaPlus. All dokumentation finns att tillgå på SCB:s webbplats.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjligt lämnas inte ut. SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial från tidigare undersökningar. Forskare, utredare, m.fl. kan efter prövning få tillgång till avidentifierat uppgiftsmaterial för egen bearbetning.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontakta:

Sofie Lord

telefon: 08-506 945 87

Anna Björkesjö

Telefon: 08-506 943 73

e-post: fornamn.efternamn@scb.se, alternativt konjind@scb.se.